

FN MOTOL

Fakultní nemocnice v Motole

P o u ě n í

žáků a studentů o pravidlech bezpečnosti a ochrany zdraví při práci při praktickém vyučování na zdravotnických pracovištích Fakultní nemocnice v Motole

V souladu s ustanovením § 65 školského zákona (z. č. 561/2004 Sb., v platném znění) se na právní poměry žáků a studentů při praktickém vyučování na pracovištích FN Motol (FNM) vztahují ustanovení Zákoníku práce, která upravují bezpečnost a ochranu zdraví při práci (§ 101 až 108) a pracovní podmínky mladistvých (§ 243 a následující).

I. Pracovní podmínky žáků ve věku mladistvých (15 až 18 let)

Mohou být pověřováni pouze pracemi, které jsou přiměřené jejich fyzickému a rozumovému rozvoji a je-li jim při práci poskytována zvýšená péče.

Mladiství nesmí vykonávat práce:

- přesčas a práce v noci. Výjimečně mohou mladiství starší než 16 let konat noční práci nepřesahující jednu hodinu, jestliže je to třeba pro jejich výchovu k povolání. Noční práce mladistvého musí bezprostředně navazovat na jeho práci připadající podle rozvrhu pracovních směn na denní dobu.
- při nichž jsou vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných osob.
- které se zřetelem k anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostem v tomto věku jsou pro ně nepřiměřené, nebezpečné nebo škodlivé jejich zdraví. Konkrétní druhy těchto prací upravuje vyhláška č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích). Tyto seznamy jsou k dispozici na jednotlivých pracovištích FNM:

1) Mladistvým jsou zakázány práce

- a) rizikové,
- b) vyžadující používání izolačních dýchacích přístrojů,
- c) vykonávané velkými svalovými skupinami s převažující dynamickou složkou svalové práce,
 - při nichž jsou překračovány hygienické limity energetického výdeje pro dívky nebo chlapce,
 - spojené s ruční manipulací s břemenem, jehož hmotnost při občasné manipulaci překračuje u chlapců 20 kg nebo při časté manipulaci 15 kg, u dívek pak při občasné manipulaci 15 kg nebo při časté manipulaci 10 kg,
 - při nichž směnová kumulativní hmotnost ručně manipulovaného břemene překračuje u chlapců 5 500 kg a u dívek 4 000 kg za průměrnou směnu,

- vykonávané vsedě chlapci, spojené s častým zvedáním a přenášením břemene o hmotnosti vyšší než 4,5 kg, nebo dívkami o hmotnosti vyšší než 2,5 kg,
 - spojené s přepravou břemene pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku, při nichž je chlapci vynakládaná tažná síla vyšší než 150 N nebo tlačná síla vyšší než 200 N nebo při nichž je dívkami vynakládaná tažná síla vyšší než 115 N nebo tlačná síla vyšší než 160 N,
- d) vykonávané ve vnučeném pracovním tempu,
- e) se zdroji ionizujícího záření,
- f) spojené s expozicí chemickým látkám nebo chemickým směsím označovaným standardními větami označujícími specifickou rizikovost nebo standardními větami o nebezpečnosti
- způsobujícím akutní nebo chronické otravy s těžkými nebo nevratnými účinky pro zdraví s větami R 23, R 24, R 25, R 26, R 27, R 28 nebo R 39 nebo jejich kombinacemi nebo s větou R 68 v kombinaci s větami R 20, R 21 nebo R 22 nebo s větou R 48 v kombinaci s větami R 20, R 21, R 22, R 23, R 24, R 25 nebo s větou R 33 anebo s větami H300, H301, H310, H311, H330 nebo H331 nebo jejich kombinacemi nebo s větami H370, H371, H372 nebo H373,
 - klasifikovaným jako karcinogen kategorie 1, 2 nebo 3 s větami R 45, R 49 nebo R 40 anebo karcinogen kategorie 1A, 1B nebo 2 s větami H350, H350i nebo H351,
 - klasifikovaným jako mutagen kategorie 1, 2 nebo 3 s větami R 46 nebo R 68 anebo mutagen v zárodečných buňkách kategorie 1A, 1B nebo 2 s větami H340 nebo H341,
 - toxickým pro reprodukci kategorie 1, 2 nebo 3 s větami R 60 nebo R 61, R 62 nebo R 63 anebo kategorie 1A, 1B nebo 2 s větami H360, H360D, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361d, H361, H361f nebo H361fd,
 - senzibilizujícím dýchací cesty nebo kůži s větami R 42 nebo R 43 nebo jejich kombinacemi anebo s větami H334 nebo H317,
 - žíravým s větami R 34 nebo R 35 anebo s větou H314,
 - dráždivým s větou R 41 anebo způsobující vážné poškození očí s větou H318,
 - zdraví škodlivým s větou R 65 anebo nebezpečným při vdechnutí s větou H304,
 - jako kapalinami s větami R 11 nebo R 12 anebo s hořlavými kapalinami kategorie 1 nebo 2 s větami H224 nebo H225, hořlavými plyny kategorie 1 nebo 2 s větou H220 nebo H221, s aerosoly kategorie 1 s větou H222, samovolně reagujícími látkami a směsmi typu A, B, C nebo D s větami H240, H241 nebo H242, výbušninami kategorie nestabilní výbušniny s větou H200 nebo výbušninami podtřídy 1.1 s větou H201, 1.2 s větou H202, 1.3 s větou H203, 1.4 s větou H204 nebo 1.5 s větou H205 anebo s organickými peroxidy typu A nebo B s větou H240 nebo H241,
- g) při výrobě léčiv, obsahujících hormony, antibiotika nebo jiné biologicky vysoce účinné látky,
- h) při výrobě cytostatik nebo antimetabolických léků, jejich přípravě k injekční aplikaci, při jejím provádění nebo při ošetřování pacientů léčených cytostatiky nebo antimetabolickými léky.
- i) ve výškách nad 1,5 m, nad volnou hloubkou přesahující 1,5 m nebo na souvislé ploše, jejíž sklon od vodorovné roviny je 10 stupňů a větší,
- j) na zařízeních vysokého elektrického napětí,
- k) vykonávané v prostoru uzavřených nádob nebo nádrží,
- l) na zařízeních pro výrobu, uskladňování nebo používání stlačených, kapalných nebo rozpuštěných plynů,

Mladistvým zaměstnancům je zakázáno pracovat na pracovištích, kde

- a) je tlak vzduchu vyšší než okolní atmosférický tlak o více než 20 kPa,
- b) je koncentrace kyslíku v ovzduší nižší než 20 % objemových,
- c) se pracuje se zdrojem ionizujícího záření,
- d) podle hodnocení zdravotních rizik zaměstnavatelem expozice chemickým látkám nebo chemickým směsím nebo biologickým činitelům skupin 2 až 4 může ohrozit jejich zdraví.

2) Mladiství připravující se na povolání (odborná praxe studentů)

Zákaz prací mladistvým zaměstnancům se v případě prací, při nichž se mladiství zaměstnanci připravují na povolání, pokud jsou vykonávány pod soustavným odborným dozorem a organizací

práce nebo jinými opatřeními je zajištěna dostatečná ochrana jejich zdraví, nevztahuje na práce

- a) zařazené jako rizikové pro faktory zátěž teplem, chladem, hluk, vibrace nebo pracovní poloha,
- b) při výrobě léčiv, obsahujících hormony, antibiotika nebo jiné biologicky vysoce účinné látky,
- c) při výrobě cytostatik nebo antimetabolických léků, jejich přípravě k injekční aplikaci, při jejím provádění nebo při ošetřování pacientů léčených cytostatiky nebo antimetabolickými léky, pokud lze na podkladě vyhodnocení zdravotních rizik vyloučit, že v těchto případech [tj. písm. a) až c)] nedojde k poškození jejich zdraví, a dále na práce
- d) ve výškách nad 1,5 m, nad volnou hloubkou přesahující 1,5 m nebo na souvislé ploše, jejíž sklon od vodorovné roviny je 10 stupňů a větší,
- e) na zařízeních vysokého elektrického napětí,
- f) na zařízeních pro výrobu, uskladňování nebo používání stlačených, kapalných nebo rozpuštěných plynů,
- g) se zdroji ionizujícího záření vykonávané za podmínek stanovených právními předpisy upravujícími využívání jaderné energie a ionizujícího záření, jde-li o mladistvé ve věku od 16 do 18 let věku.

Tento zákaz se dále nevztahuje na nakládání s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi (viz § 12a Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů)

- a) klasifikovanými jako toxické, látkami a směsmi, které mají přiřazenu třídu nebo třídy a kategorii nebo kategorie nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 3 nebo toxicita pro specifické cílové orgány po jednorázové nebo opakované expozici kategorie 2, látkami a směsmi klasifikovanými jako žíravé, jakožto i látkami a směsmi, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti žíravost kategorie 1 se standardní větou o nebezpečnosti H314, látkami a směsmi klasifikovanými jako vysoce hořlavé a extrémně hořlavé, jakožto i látkami a směsmi, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti hořlavé kapaliny kategorie 1 nebo 2 nebo hořlavé plyny kategorie 1 nebo 2 nebo aerosoly kategorie 1 pouze v případě, že jsou pod přímým soustavným dohledem odpovědné osoby,
- b) klasifikovanými jako vysoce toxické nebo látkami a směsmi, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebo kategorie nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 nebo 2 nebo toxicita pro specifické cílové orgány po jednorázové nebo opakované expozici kategorie 1 pouze v případě, že jsou pod přímým soustavným dozorem osoby s odbornou způsobilostí.

II. Pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) žáků a studentů při praktickém vyučování na pracovištích FNM zodpovídá příslušný vedoucí nebo jím pověřený zaměstnanec daného pracoviště ve spolupráci s odborným učitelem školy.

Odborný učitel školy, a není-li praktické výuce přítomen, pak vedoucí nebo jím pověřený zaměstnanec pracoviště FNM, je povinen před zahájením výuky seznámit žáky a studenty s konkrétními pracovními riziky, opatřeními na ochranu před působením těchto rizik a se zásadami bezpečné práce, včetně zásad požární ochrany na pracovišti. Mezi základní rizika práce v našem zdravotnickém zařízení patří:

- a) **Biologické činitele** – nebezpečí infekce nebo i vzniku nemoci z povolání (např. virové hepatitidy, tuberkulózy). Zdrojem infekce mohou být kontaminované nástroje, biologický materiál, použité prádlo apod. a dále infekční odpad ukládaný v červených pytlích (nebo v malých bílých pytlích před vložením do červeného) v čistících nebo k tomu zvlášť určených místnostech.

Vstupy na zdravotnická pracoviště, na kterých je nebezpečí infekce, jsou označeny výstražnou značkou; na pracovištích se zvýšeným nebezpečím infekce (práce ve třetí kategorii) je zřízeno kontrolované pásmo, označené nápisem „Kontrolované pásmo“ a vstup cizích osob je evidován.

Na těchto pracovištích:

- dodržujte bezpečnostní předpisy, s nimiž jste byli při vstupu seznámeni(-a),

- používejte přidělené osobní ochranné pracovní prostředky,
- nemanipulujte s možnými zdroji infekce, event. za dodržení stanovených pravidel,
- dodržujte zákaz jídla a pití v infekčním prostředí,
- dbejte na osobní hygienu, zejména mytí rukou po ukončení prací nebo ihned po případném kontaktu s biologickými materiály nebo kontaminovanými předměty.

- b) **Nebezpečné chemické látky a přípravky** – vstupy na pracoviště, na kterých se pracuje s těmito látkami, jsou označeny výstražnou značkou podle druhu její nebezpečnosti.

Na těchto pracovištích:

- dodržujte bezpečnostní předpisy, s nimiž jste byli při vstupu seznámen(-a),
- používejte přidělené osobní ochranné pracovní prostředky,
- dodržujte zákaz jídla a pití,
- dbejte na osobní hygienu, zejména mytí rukou po ukončení prací,
- po případném kontaktu s chemikáliemi postupujte podle povahy zasažení a druhu chemikálie v souladu s doporučeními bezpečnostních pravidel, která jsou na těchto pracovištích k dispozici.

- c) **Záření** – vstupy na pracoviště, na kterých se pracuje se zářením jsou označeny výstražnou značkou podle druhu záření: ionizované – neionizované.

Ionizované záření (rentgeny a další zdroje záření) - má karcinogenní a mutagenní účinky, na pracovištích jsou zřízena kontrolovaná pásma, označená nápisem.

K ochraně před působením záření:

- dodržujte bezpečnostní předpisy, s nimiž jste byli při vstupu seznámen(-a),
- používejte přidělené osobní ochranné pracovní prostředky,
- dodržujte max. vzdálenost od zdroje a min. dobu v blízkosti zdroje.

Neionizované záření (lasery, germicidní lampy, laminární boxy apod.) - záření ohrožuje zrak případně pokožku (popálením).

K ochraně před působením záření:

- dodržujte bezpečnostní předpisy, s nimiž jste byli při vstupu seznámen(-a),
- používejte přidělené osobní ochranné pracovní prostředky.

- d) **Medicínální plyny** – jsou používány v rozvodech medicínálních plynů nebo tlakových nádobách s plyny; vstupy na pracoviště a místnosti s tlakovými nádobami jsou označeny příslušným symbolem s uvedením druhu plynu; tlakové nádoby jsou opatřeny štítkem s uvedením druhu plynu a bezpečnostními pokyny.

U medicínálních plynů hrozí nebezpečí hoření, výbuchu nebo poškození zdraví:

- k nakládání s medicínálními plyny jsou oprávněny pouze osoby odborně způsobilé a zvlášť poučení zaměstnanci nemocnice, ostatním osobám je jakákoliv manipulace zakázána.

- e) **Mechanická rizika** – v areálu a na pracovištích nemocnice je zvýšené riziko pádu, dopravní nehody či střetu s vozidly nebo poranění ostrými předměty.

Pády – na nerovnostech, poškozených částech komunikací nebo schodišť, na blátivém a vlhkém povrchu v souvislosti se stavebními pracemi, v místech výškových rozdílů komunikací, nebezpečí pádu na vnitřních komunikacích s hladkým povrchem, zejména je-li vlhký po úklidu apod.

- dodržujte zvýšenou opatrnost při pohybu na vnějších i vnitřních komunikacích.

Dopravní nehody – nebezpečí střetu vozidel nebo s vozidly pohybujícími se v areálu nemocnice

- při používání vozidel v areálu respektujte dopravní značení, dodržujte max. rychlost, která je v areálu stanovena na 15 km/hod. a další dopravní pravidla stanovená dopravním značením,
- při peším pohybu v areálu dbejte zvýšené opatrnosti při přecházení komunikací určených vozidlům.

Poranění ostrými předměty – nebezpečí náhodného kontaktu s ostrými zdravotnickými nástroji (zejména injekčními stříkačkami apod.) nebo se střepy ze zdravotnických prostředků při rozbití apod.

- neprovádějte žádné manipulace ani se nedotýkejte zdravotnických nástrojů, pomůcek a prostředků, pokud to není součástí Vašich pracovních úkolů. Totéž platí pro nebezpečný odpad kontaminovaný biologickým materiálem, který je ukládán v pytlích červené barvy.

Fyzická zátěž - působí nejčastěji při manipulacích s pacienty, mnohdy i částečně imobilními, kdy je nutné volit vhodné pracovní postupy s ohledem na fyzické a bezpečnostní limity přemísťovaného břemene

- pro práci mladistvých (tj. do 18 let věku bez ohledu na pohlaví) je stanoven limit pro manipulaci s břemenem do 15 kg, u žen (od 18 let) je stanoven limit manipulace s břemenem maximálně 15 kg, ve výjimečných případech do 20 kg, pro tyto účely je nutné používat vhodné technické prostředky a nebo manipulaci provádět ve dvou osobách, u mužů je váhový limit maximálně 50 kg současně s podmínkou vhodných úchopových možností pro obě ruce.

f) **Elektrická rizika** – nebezpečí zasažení elektrickým proudem, zpravidla nahodilým dotykem s živými částmi el. zařízení nebo s poškozenými přírodními šňůrami v místě porušené izolace.

Jednoduché el. spotřebiče můžete používat pouze tehdy, jestliže jste byl(-a) seznámen(-a) s jejich obsluhou a po jejich předchozí vizuální kontrole; v takovém případě:

- můžete samostatně obsluhovat tyto spotřebiče (zapínat a vypínat) v souladu s příslušnými návody,
- při zjištění závady na spotřebiči, tento okamžitě vypněte a závadu oznamte,
- nepoužívejte poškozené el. spotřebiče ani do nich nezasahujte.

Své soukromé elektrospotřebiče můžete na pracovištích nemocnice používat pouze s výslovným souhlasem příslušného vedoucího zaměstnance.

Používání zdravotnických prostředků (přístrojové a jiné techniky) je podmíněno předchozím poučením a seznámením s případnými riziky (zákon č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích).

- g) **Rizika ohrožení jinými osobami** – další ze skrytých rizik, která vznikají překvapivě a bývají nejčastěji způsobeny napadením a zraněním pacientem např. v delíriu, trpícím bolestmi, zmatečným jednáním, opilostí nebo agresivitou, mnohdy se jedná i o doprovod pacienta nebo rodinné členy
- tyto situace řešte vždy ve spolupráci s personálem nemocnice.

S konkrétními místy a případnými zdroji ohrožení na zdravotnických pracovištích nemocnice, včetně zásad bezpečného chování, budete podle potřeby seznámen(-a) při vstupu na tato pracoviště pověřeným zaměstnancem nemocnice, event. budete vybaven(-a) osobními ochrannými pracovními prostředky.

Za účelem poskytnutí předlékařské pomoci jsou jednotlivá pracoviště nemocnice vybavena prostředky první pomoci. Akutní lékařské ošetření v naléhavých případech poskytuje oddělení primární péče FNM.

III. Žáci a studenti jsou po dobu praktické výuky na jednotlivých pracovištích povinni:

1) Dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, opatření a pravidla chování, s nimiž byli seznámeni, a respektovat pokyny odborného učitele a vedoucího nebo jím pověřeného zaměstnance FNM;

v souvislosti s tím jsou oprávněni odmítnout výkon práce,

- o níž mají důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jejich život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných osob,
- s přístrojem či zařízením, s jehož obsluhou nebyli seznámeni,

- pro kterou nejsou zdravotně způsobilí.

Práce mohou vykonávat pouze pod odborným dohledem odborného učitele nebo pověřeného zaměstnance FNM.

- 2) Oznamovat odbornému učiteli nebo vedoucímu či jím pověřenému zaměstnanci FNM nedostatky a závady na pracovišti, které by mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví při práci, a podle svých možností se účastnit na jejich odstraňování.
- 3) K pohybu po areálu nemocnice a na pracovištích používat pouze k tomu účelu vyhrazené cesty, chodníky, vchody a východy.
- 4) Na uzavřená zdravotnická pracoviště (pracoviště s kontrolovaným pásmem) lze vstupovat pouze se souhlasem jejich vedoucího nebo jiného odpovědného zaměstnance za dodržení pokynů pro pohyb v jejich prostorách a s osobními ochrannými pracovními prostředky určenými pro výkon práce na těchto pracovištích.
- 5) Používat přidělené osobní ochranné pracovní prostředky, způsobem s nímž byli seznámeni; osobní ochranné pracovní prostředky musí být udržovány v čistotě a funkčním stavu.
- 6) Používat přidělené pracovní prostředky, pomůcky a ochranná zařízení způsobem, s nímž byli seznámeni a tato svévolně neměnit a nevyřazovat z provozu.
- 7) Používat jednoduché el. spotřebiče pouze pokud byli seznámeni s jejich obsluhou, v takovém případě:
 - mohou samostatně obsluhovat tyto spotřebiče (zapínat a vypínat - pokud nepříjdou do styku s jejich živými částmi), v souladu s příslušnými návody,
 - musí při zjištění závady na spotřebiči, tento okamžitě vypnout a závadu nahlásit,
 - nesmí používat poškozené el. spotřebiče a zasahovat do nich (nebezpečí úrazu el. proudem nebo požáru).
- 8) Nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích nemocnice ani nevstupovat pod jejich vlivem na tato pracoviště; podrobit se na pokyn odborného učitele nebo příslušného vedoucího zaměstnance FNM zjištění, zda nejsou pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.
- 9) Dodržovat v areálu FNM zákaz kouření, který platí ve vnitřních prostorách všech objektů nemocnice a ve vnějších prostorách zvlášť označených tímto zákazem. Kouření je povoleno jen ve venkovních prostorách k tomuto účelu určených, označených a vybavených.
- 10) Bezodkladně oznamovat odbornému učiteli nebo příslušnému vedoucímu zaměstnanci FNM svůj úraz, pokud to zdravotní stav dovolí, i úraz jiné osoby, jehož byli svědkem, a spolupracovat při vyšetřování jeho příčin.

Praha 22.1.2018

Zpracoval:

JUDr. Milan Seiler

Samostatné oddělení

bezpečnosti práce a revizních činností

FN Motol

